

DEBRECENI-N. VÁRADI ÉRTESÍTŐ

Vasárnap Jul. 28-án 1850.

2-ik félév, 8^{dik} évfolyam.

Adás-vevés 's mindenféle hirdetésekkel hetenkint megjelenik. Félévi előfizetés helyben 1 frt. 30. kr. — postán bár hová 2 frt. 30. kr. ezüst-pénzben. — Előfizethetni mindkét városi tudakozó intézetben. —

Egy példány ára 4 kr. p. p.

Aláírási ív

a' petrórszi vasgyár iránt alakulandó részvényes társaságra, egy részvényt 100 azaz száz pengő forintjával (három ezüst huszas egy forint) számítva.

A' petrórszi vasgyár, mely Nagyváradtól 10 mérföldnyire, tovább Belényes- és Vaskohon keresztül Erdélybe vezető országút mellett oldalaslag 2 órányi távolságra fekszik, jelenleg olly művelt állapotban van és dolgozó személyekkel ellátva, hogy évenkint 6,000 mázsa durva vert vasat, ebből 30—35,000 kapát és asót, rúdvasat pedig 5,000 mázsát készíteni lehet.

Ezen vasgyári készületeknek kiállításra, mely legcélszerűbben fel van szerelve, ugymint: olvasztó-kemence az ahhoz tartozó műszerekkel, két frishámoz, két nyújtó- 's két szerszám-hámozsal, szeggyárral, kovács- és lakatos-műhelylyel, 's mind a' tiszték', mind pedig a' munkások' számára készült alkalmas lakhelylyel, nagy kiterjedésű legelőökkel 's művelt kerttel, a' befektetett összeggel együtt kerül 88,000 pengő forintba, melyben 60,000 p. f. idegen visszafizetendő tőke vagyon.

A' természet ezen vasgyárt: 35—40 fontos vaséccel, számos erdőökkel a' nagyvárad i. e. püspök' birtokában, nagy és állandó vízi erő megáldotta, műveinek biztos eladását pedig Nagyváradon, Aradon, Kolosvárt és többi Erdélyország' részeiben. biztosítja.

Ezen gyárnak nagyobb nyereséggel lehető kezelésére szükséges tőkém nincs, melylyel a' megkívántó anyagokat idejére beszerezhessem: azonkívül a' kamat gátolag hat; azért nem vagyok magam képes azt olly virágzó állapotra emelni, minőt ezen a' természettől különösen a' vasgyártásra alkotott vidék igényel.

Arra nézve tehát, hogy a' természetnek ezen ritka adománya a' hazának hasznot hajtson, a' hazának ez iparágára felvirágzólag hasson, egyesült erő kivántatik: minél fogva ezennel felszólított mindazokat, kik a' hazai ipar' felvirágzását obajtják, e' mellett tőkéjökökből gazdag kamatot reménylhetnek, hogy az említett petrórszi vasgyár iránt egy részvényes társaság' alakítására magokat írják alá. A' társaság' alakításával én a' tulajdonosságról lemondván, az eddig belefektetett 28,000 pengő forintig részvényes tag kívánok lenni.

Azon esetben, ha a' társaság olly hamar alakulhatna, hogy még a' jelen őszőn, télen és tavaszon olvasztóanyagokat elegendő mennyiségben be lehetne szerezni, bár a' társaság kezdetben a' gyárt nagyob-szerűvé tenni nem akarná, mégis kezeskedem, hogy a' befektetendő tőke 8—10 százalék kamatot hozna, ha tudniillik a' gyári munka figyelemmel vezetetteti, 's a' gyárt terhelő adósság kifizetteteti fog. Az ehhez megkívántató összeg, azon 10,000 forinttal, miknek a' kezelésre a' pénztárban lenni kell, felrug 70,000 pengő forintra.

Ennek következtében, egy részvényt 100 pengő forintba számítván, az általam befektetett 28,000 forint' betudásával a' részvények' száma 700 lenne.

A' kedvező idő a' nyers anyagok' megszerzésére, az aláírások' siettetését megkívánja; felkérem tehát ezennel az illető t. c. ivtartó urakat, az aláírt íveket, címeikkel ellátva, ide Petrórszra, Nagyváradon át, kezemhez szolgáltatni.

Nagyváradon 's Nagyvárad' környékén lakó aláíró urak, méltóztassanak egy napot határozni, a' Nagyváradon leendő összejövetelre, mely időre 's helyre a' többi tagok is általam hivattat fognak, honnan majd egy bizottmány Petrórszra kimenvén, 's a' körülményekről magának tudomást szerezvén, erről a' társaságot értesítendi, minek alapján a' társaság' tetteges alakulása, költsönös szerződése és alapszabályok' készítése történhetend.

Egyébiránt a ' társaság' akarata határozandja, e' vállalatot nagyobbra kiterjeszteni, minthogy a' belényesi völgyet körülövedző hegyek mind vasérczel bővelkednek, mind pedig igen alkalmas folyókkal 's jó karban tartott erdőkkel birnak, oly annyira, hogy minden erőtetés nélkül 40—50,000 máza vasat évenként előteremteni lehetne, miről is nézeteimet és tervemet az első társasági gyűlésben elő fogom terjeszteni.

Kelt Petrószon Julius' 13-kán 1850.

Kisztler János m. k.

Aláírási iv találtatik mind két városi tudakozó intézetbe.

(D. 145.) **Árlejtés** (1.2.)

Vallás alapítványi P. Ladányi uradalomban alkalmaztatandó Vendéglő építési költsége fejében 1287 fr. 12 kr. p. levén fensőbbileg engedményezve, az iránt a' szabályszerű árlejtés f. e. augusztus 5-én reggeli 9 órákor fog a' P. Ladányi tisztartósnágnál tartatni.

P. Ladány Julius 21-én 1850.

(D. 146.) **Figyelmeztetés** (1.)

Egy középkori egyén ki magyar, lengyel, orosz, német, 's oláh nyelveket beszél, jelenben pedig az orosz nagy herceg 37 gyalog sorenzednél mint számvevő tiszt már 22 éve szolgályn, közelebb katonai állásából kilépve, valamely uradalomba számvevő vagy tiszti alkalmaztatásra magát ajánlja.

Bővebb értesítést ad mind két városban tud. intézet.

(D. 142.) **Felhívás** (2.3.)

kőműves-ács-lakatos-asztalos-üveges mesterekhez
Fensőbb rendelet következtében, a' debreceni Cs. kir. sóhivatal raktárán, 's hozzá tartozó tiszti épületein különféle kijavítások engedményezettek, melyeknek teljesítéséhez kőműves, ács, lakatos, asztalos, és üveges mesterek kivátnak, ennél fogva a' fent érintett munkák elvégzésére az ahoz értő vállalkozók f. év Augusztus hó 8-dikára az alórti Cs. kir. sóhivatal irodájában délelőtti órákban tartandó árlejtésre, az alórti feltételek, 's bánatpénz azonnali letétele mellett megvitatnak.

Addig is az arra vonatkozó tervek, beláthatók.

A' Debreceni Cs. kir. sóhivatalnál.

(NV. 66.) **Eladó szőlő.** (3.3.)

A. vásárhelyi hegyen öt hasáb igen jó karban levő szőlő az aljában kaszáló, mintegy jó szeker széna szabadkézből minden óran jutányos áron eladó. Értekezhetni NVáradon Sasutcában 10-ik szám alatti háztulajdonossal.

(D. 143.) **Korpa** (2.2.)

nagyobb 's kisebb ősszegbeni eladás Julius 30-án keddi napon — a' debreceni cs. k. élelmezési tárnál léssen megtörténendő.

(NV. 90.) **Mészáros Lajos** (1.3)

Nagy váradí Polgár arany és ezüst művész, halás köszönetét nyilvánítja a' t. c. közönségnek iránta mutatott szivességeért, ezenen közhírré teszi, hogy számos évek lefolyta után szállását, át változtatta V. olasz tulajdon házába nagy utca özv. Lonyay Józsefnő sz. Nagysága háza szomszédságában 299-ik sz. a. hol valamint eddig ugy ezután is pontos kész szolgálatját ajánlja.

(D. 147.) **Eladó ház** (1.3.)

Debrecenben a' német utcai kapunál, a' vásárral szembe, 1656-ik szám alatti cseréppel fedett újkőház, jelenleg Tigris című vendéglő, mely áll 8 szoba, 3 konyha, 3 nagy pince, házalati kőcsma, 's kamrából, minden óran el, avagy több évekre igen jutányos áron bére adandó. — Értekezhetni a' fentirt szám alatt lakó tulajdonossal.

(NV. 84.) **Haszonbérbe adó puszták** (3.3.)

A' nagy váradí megüresült l. sz. püspökségi uradalom igazgatósága részéről közhírré tétetik, miként ezen váradí uradalomhoz tartozó úgynevezett nagy Patai pusztának azon része, mely eddig Árpád helysége által biratott haszonbérbe, 's a' mely áll 402. hold szántó, 120. hold kaszáló és 285 hold legelőből folyó év Julius 31-kén tartandó árverésen a' többet ígérnek 3 évekre haszonbérbe fog kiadatni. —

Haszonlóan ugyan akkor tartandó árverésen kiadandó léssen a' Jánosdai haszonvétel, mely 3 szobából konyhából, kamarából álló lakon, terjedelmes kerten, és gazdasági épületeken kívül áll 377 holdra menő helybeli majorsági szántó földekből, 34 holdra menő kaszálóból, a' Csonkás, és kis-atyás pusztákból, melyek a' köztelevő parlagokkal együtt 461 holdat tesznek, végre az ősi Patai pusztának 162 holdat tevő kaszálójából, ezen haszonvétel is a' f. év September hó 1-ső napjától kezdve három évekre fog árvereltetni, A' bérleni kívánók v. olasziban a' püspökségi magtár udvarán az érdekllett julius 31-én reggeli 9 órára elegendő bánom pénzel ellátva megvitatnak.

Kelt Várad olasziban Junius 20-án 1850.

A' püspökségi uradalom igazgatósága által.

Vegyes hírek.

— Mint bizonyost állíthatni; miként az ostrom-
alapot aug. 18-án az egész birodalomban meg fog
szüntetni, 's magas egyéntől oly nyilatkozatot hall-
gatának, melyek semmi kétséget meg nem engednek.

— A' haditörvényszékek septemb. elsejével, a'
központi kivétel, az egész országban — föl fognak
oszlanni, 's azoktól a' még tárgyalás alatt levő perek
a' polgári hatóságokhoz fognak végítélet végett át-
tétetni.

— Császár ő felsége koronáztatása biztos hír szer-
int, sept. 9-kére tételik.

— A' császári rendelet, ő felsége Ferenc József
arcképe és köriratával ellátott arany és ezüstpénzek
veretése iránt, legközelebb meg fog jelenni, mint-
hogy már több rajzai az újpénzeknek terjesztettek
jövőbagnás alá. Hír szerint a' pénzek hátlapján egy
olaj — és habérkoszoru lesz látható, 's ennek köze-
pében a' pénz értéke és a' verési év álland. A' na-
gyobb pénzek szélén e' szók lesznek olvashatók:
„Viribus unitis“ Mások szerint a' kétféjű sas a' pénz-
ek hátlapján jövőre is meg fogna tartani.

— A' magyarországi népszérelést vezető egyének
tudósításai az összeírásai eredményekre nézve akként
hangzanak, miszerint a' magyar nemzetiség folyto-
nosan túlnagyon mutatkozik. Még a' szláv vidékek
lakói is többnyire magyaroknak iradjákbe ma-
gukat.

— A' második cs k. dohánygyár Magyarorszá-
ban Debrecenben egy nagy kiterjedésű dohányföld
mellett fog fölállítani; Erdélyben, Marosvásárhelyen,
a' legkiterjedtebb dohány termelés helyén, lesz hi-
hetőleg a' harmadik állítandó.

— Legközelebb Budán ujjolag néhány millió Kos-
suthbankjegy égettettet meg.

— A' meg kegyelmezett magyar lelkészeknek a'
lelképásztorság viselése nem engedtetett meg.

— Az aradi várban levő foglyokról írják, hogy
állapotuk ürhető: ajkaiokról panaszt nem hallani.
Egy másközt szoros baráti viszonyba élnek. Foglal-
kozások olvasás, 's némi kézi munkák. Napi illető-
ségök 13 pengő krajcár. Mind a' mellett; hogy a'
velők bánás elég emberséges, a' rabság csak rab-
ság marad, 's leverőleg hat lelkekre. A' foglyok
közül egy nemrégiben megőrült.

— Brasóhól egymást nyomon követő két szor-
morú tudósítás érkezett. Alig hamvadtak el Ro z s-
ny ó n a k a' virágöz szász helységnek utolsó úszkei,
folyó hó 8-án Földvár helységének déli sora bo-
rült lángba, a' veszélyes elemet erős szélvész is szit-
ván, rombolva nyargalt útjában, és rövid idő alatt
minden szászokhoz tartozó gazdasági épületek, ugy
szintén a' hegyen lakó románok házai is romaikban

hevertek. Jul. 9. Hétfaluban égett, de csakha-
mar elfojtatott a' tűz. Átalában Erdélyben a' gyuj-
togatás következtébeni égések jelenleg napirenden
vannak.

— Felső ausztriában, Naufeldenben ismét egy új
bucsu hely támadt — hova az ájtatosak, 's dolog
kerülők minden vidékről zarándokolnak. A' kápolna
közleében egy forás fakad, melynek „szent vice“
mindenféle — de különösen szemajok ellen igen
csodás hatásának mondatik; Istennek hála hogy a'
tul buzgóság valahára oly csoda — forrást is
nyitott, melytől a' nép szeme tisztább látást
nyer!

— Konstantinápoly, azon szép éjszakákon,
melyeknek itt egy hó óta folytonosan örvendenek,
gyakran a' kis temető tájáról édesbűs magyar melo-
diákat hallanak a' perai lakosok. Azon tályon a' ma-
gyar és más nemzetbeli emigransok azon szegényebb
része táboroz, kik Sumlából ide érve, földel és ke-
reset nélkül inséges állapotukat nem tudni hogy ten-
getik, miután a' Sumlában kiszolgáltatott termény
pótlékokat itt Stambulban nem kapják, de többen kö-
zölük jogosan hisznek panaszt emelhetni a' török kor-
mánynál, azon íretek alapján, melyeket nekik a'
török biztos, Achmed Effendi tön.

A' mi a' sumlai emigratión különösen illeti, a' kor-
mány Faik bey, tábornaki ezredes által megüzenteté,
hogy az Amerikába szándékozók utlevelét 's 1000
piaszter utiköltséget kaphatnak; ellenben az ország-
ban maradtók a' tartózkodás engedelmen fölül semmi
gyámoltásra nem számolhatnak. A' lengyelek nem
akarnak Amerikába; mert legnagyobb részük költ-
ség nélkül van, ennél fogva megegyeztek abban,
hogy petítót nyújtanak be, miszerint alattvalókul
(rajak) maradhassanak 's magokat földmívelésre ad-
hassák. Hogy ez alatt földadományzás 's első mive-
lési költség is értetik, ez magából világos; 's a' porta
ez iránti kegyes határozata reájok nézve fölőtte jó-
tékony lenne. Mások mult szombatán, midőn a' szul-
tán a' tábornaki tanodába ment, hadi szolgálatért fo-
lyamodtak. Egy pompás huszár egyenruhában diszel-
gő egy kis csapat élén tartá a' kérvényt — az arra
elnyargaló szultán felé, kire a' minden egyenruhák
legszebbibének izléstelje, 's eleganciája láthatólag
jó hatást tett. A' szép ifjú deli magatartása szinte
nem téveszthető el a' benyomást A' császár megállt,
's segítője egyikének inte, hogy a' kérvényt vegye
át, mely különben alig vétegett volna figyelembe,
mert a' péntek a' kérvények ányújtásának napja.

Allepőbb írják, hogy Bém a' lórlól leesett, de
balkarja kifcamodásán kívül egyéb következése nem
volt. Dembinszky végre maga elhatározá, hogy Kiu-
tahiába megy, eddig mindég erősen állítá, hogy csak
erősök távolíthatja el Brussából.

A' postai újabb rendszabály szerint minden levél előre fizetendő, sőt: úgy a' postahivatalok mint a' levél feltevőkre nézve a' levél (mark) jegyek előfelragasztása kényelmes lévén, hogy azonban a' birodalomban minden postaállomási helyeket tudhatni 's ahöz képeest a' levéljegyeket is biztosabban használhatni lehessen, a' közönségnek nem kevésbé érdekes mintául közöljük a' következő postaállomási sorozatot: —

Debrecen fiók állomási:		M. f.	M. f.	
2 kros.				
Acsád	Székelyhid	5 1/2	Magy. Egregy	17
Bagos (Hajdu)	Szoboszló	2 1/2	M. Kövesd	11 1/2
B. újváros	T. Tokaj	9	Mecenrőff	19
H. Böszörmény	Vállay	8 1/2	N. Mihály	18 1/2
Derecske	N. Várad	8	Miskolc	12
Földes			Munkács	17 1/2
Görög pusztá	10-től 20-ig		N. Bánya	20
Gilány, (korcsma)	6 kros.		Oroszáza	17 1/2
Konyár	Abony	17	Putnok	16 1/2
Macs-pusztá	Alpár	19 1/2	Remele	12
K. Pércs	Aranyos megyyes	16	S. Kazinc	14 1/2
V. Pércs	Bánfi Hunyad	17 1/2	Sarkad	12
N. Rábe	Bánhalma	10 1/2	Sáros Patak	12
Sámszon	N. Bárod	13	S. A. Ujhely	13
Sap	Batonya	19 1/2	Smolnic	20
Sáránd	Beregszász	14 1/2	Siniánd	16 1/2
Szeles (korcsma)	Boros Jenő	16 1/2	M. Sombor	18 1/2
Sz. Kozma pusztá	Butyin	18 1/2	N. Somkut	19
Szévat	Csaba	14	Sz. Somlyó	13
	Csongrád	19	N. Szalonta	11
	Cegléd	19	Szathmár	13 1/2
	Elesd	10 1/2	Török szent miklós	13 1/2
	Eger	13 1/2	Szentes	19
	Feketetó	14 1/2	Szerednye	17 1/2
	Forró	13	Szikszó	12
	Gyöngyös	17 1/2	Szinye	18
	Gyula	13	Szobránc	19
	Habrány	19 1/2	N. Szőlös	17
	Halmi	15 1/2	Szolnok	15 1/2
	Harsány	11	Tálya	11
	Hatvan	19 1/2	Tápio szele	18
	H. Német	15	T. Ujlak	15
	Huszti	19 1/2	Töke Terebes	11 1/2
	Jászberény	17 1/2	Tornalya	18 1/2
	Jászó-ujfalú	18	Ungvár	17 1/2
	Illoba	18	V. Namény	11
	Jószáshely	20	Vécse	17
	Kajokna	14	Velejte	15
	Kajja	18	Alsó Verecke	13 1/2
	Kémer	10 1/2	Világos	19
	N. Körös	20	Visoly	13 1/2
	T. Komloj	19	Zilah	15 1/2
	Lijeka	11		

Rendes pos. állomások:

3 kros.		m. f.	
1-től — 10- Mértföldig.			
Berkesz	9	Gyöngyös	17 1/2
Bihar	6 1/2	Gyula	13
Déda	9	Habrány	19 1/2
Érsemjén	5	Halmi	15 1/2
Gyapju	9	Harsány	11
Hatház	2	Hatvan	19 1/2
H. Pályi	2 1/2	H. Német	15
N. Kálló	5 1/2	Huszti	19 1/2
Karcag	8	Jászberény	17 1/2
N. Károly	9	Jászó-ujfalú	18
N. Léta	3 1/2	Illoba	18
Margita	8	Jószáshely	20
M. Telegd	9	Kajokna	14
Nádudvar	5	Kajja	18
Nyirbátor	7	Kémer	10 1/2
Nyiregyháza	6 1/2	N. Körös	20
Piskolt	7	T. Komloj	19
Pocsaj	4	Lijeka	11

Ezen felül a' melyek itt nem olvashatók az egész birodalomban 9 kral számitatik.